

Versiune anonimată

Traducere

C-398/19 – 1

Cauza C-398/19

Cerere de decizie preliminară

Data depunerii:

23 mai 2019

Instanța de trimitere:

Kammergericht Berlin (Germania)

Data deciziei de trimitere:

14 mai 2019

Cauză privind extrădarea lui:

BY

KAMMERGERICHT (Tribunalul Regional Superior)

Ordonanță

[omissis]

În cauza privind extrădarea

cetățeanului ucrainean și român

BY,

născut la 6 octombrie 1973 în Zastavna/Ucraina,
cu domiciliul în [omissis] Berlin, [omissis]

alias

BY,

Secția a 4-a penală a Kammergericht Berlin (Tribunalul Regional Superior, Berlin, Germania) a hotărât la 14 mai 2019:

Adresează Curții de Justiție a Uniunii Europene, în temeiul articolului 267 TFUE, următoarele întrebări în vederea pronunțării unei decizii preliminare:

1. Principiile din Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 6 septembrie 2016 în cauza Petruhhin (C-182/15) [OR 2] cu privire la aplicarea articolelor 18 și 21 TFUE se aplică în cazul cererii formulate de un stat terț privind extrădarea unui cetățean al Uniunii și în cazul în care persoana urmărită și-a transferat centrul intereselor în statul membru solicitat la o dată la care acesta nu era încă cetățean al Uniunii?

2. În temeiul Hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene din 6 septembrie 2016 pronunțată în cauza Petruhhin (C-182/15), statul membru de origine, informat prin intermediul cererii de extrădare, este obligat să solicite statului terț solicitant să îi transmită dosarul cauzei pentru a examina preluarea urmăririi penale?

3. Statul membru căruia i se solicită de către un stat terț extrădarea unui cetățean al Uniunii este obligat, în temeiul Hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene din 6 septembrie 2016 în cauza Petruhhin (C-182/15), să refuze extrădarea și să preia el însuși urmărirea penală, dacă dreptul său național îi permite acest lucru?

Motive:

1 I. Situația de fapt:

1. Autoritățile ucrainene au transmis, prin intermediul Ministerului Justiției (articolul 5 din Al doilea protocol adițional la Convenția europeană de extrădare), o cerere de extrădare formală în conformitate cu cerințele de la articolul 12 din Convenția europeană de extrădare a Parchetului General din Ucraina din 15 martie 2016 [omissis], solicitând arestarea și extrădarea persoanei urmărite în scopul urmăririi penale. Acestea au comunicat că împotriva persoanei urmărite există un mandat de arestare din 26 februarie 2016 al Tribunalului Districtual din Zastavna, prin care s-a dispus, pe baza faptelor care fac obiectul prezentei proceduri [OR 3], arestarea preventivă a persoanei urmărite. Potrivit cererii, precum și pe baza faptelor prezentate în cadrul cererii anexate din 26 februarie 2016 a Departamentului de investigații din cadrul Departamentului de poliție din orașul Zastavna și în cadrul mandatului de arestare, persoana urmărită ar fi deturnat fonduri în mai multe rânduri [în cadrul unei întreprinderi de stat ucrainene]. Mai precis:

2 a) În perioada cuprinsă între 8 august și 1 septembrie 2010, persoana urmărită și-ar fi însușit 2 044 litri de motorină în valoare de 11 589 hryvnia ucrainene, dintr-o cantitate furnizată unei filiale în vederea înlăturării consecințelor unui dezastru natural, elaborând pentru ascunderea faptei, împreună cu alți complici, documente false, în care au fost menționate vehicule fictive drept presupuse destinatare ale motorinei în scopul prevăzut.

b) La 24 ianuarie 2011, persoana urmărită ar fi dispus plata, din fondurile [întreprinderii în cauză], a unei sancțiuni administrative în cuantum de 1 700 hryvnia ucrainene, pe care trebuia să o plătească în nume propriu, conform

deciziei Fondului de pensii al Ucrainei. Plata ar fi fost efectuată printr-un ordin de plată din 29 martie 2011.

c) În ianuarie/februarie 2011, persoana urmărită ar fi întreprins o călătorie privată în Republica Federală Germania, pe care însă ar fi declarat-o drept călătorie în interes de serviciu cu scopul de a încheia contracte privind livrarea de echipamente tehnologice pentru construcții rutiere. La întoarcerea sa, acesta ar fi pretins și primit o remunerație - care în realitate nu i se cuvenea - pentru perioada pretinsei călătorii în interes de serviciu, în cuantum de 2 333,70 hryvnia ucrainene.

d) La 1 august 2011, persoana urmărită ar fi dispus plata, din fondurile [întreprinderii în cauză], a unei sancțiuni administrative în cuantum de 3 400 hryvnia ucrainene, pe care trebuia să o plătească personal conform deciziei Fondului de pensii al Ucrainei. Plata ar fi fost efectuată cu întârziere.

- 3 2. La 26 iulie 2016, persoana urmărită a fost arestată preventiv în conformitate cu articolul 19 din IRG (Gesetz über die internationale Rechtshilfe in Strafsachen, Legea privind asistența judiciară internațională în materie penală, denumită în continuare „IRG”). În cadrul audierilor judiciare efectuate în aceeași zi în temeiul articolului 22 din IRG și la 23 august 2016 în temeiul articolului 28 [OR 4] din IRG, acesta a formulat obiecții cu privire la extrădarea sa, nu s-a declarat de acord cu extrădarea simplificată (articolul 41 din IRG), iar în cadrul ultimelor audieri, nu a renunțat nici la respectarea regulii specialității (articolul 14 din Convenția europeană de extrădare).
- 4 Prin ordonanța din 1 august 2016, instanța de trimitere a dispus arestarea în vederea extrădării a persoanei urmărite, iar prin decizia din 29 septembrie 2016, a dispus menținerea acesteia. Prin ordonanța din 28 noiembrie 2016, instanța de trimitere a scutit persoana urmărită de executarea detenției în vederea extrădării, cu condiția plății unei cauțiuni în cuantum de 10 000 de euro, precum și a îndeplinirii obligațiilor de prezentare periodică, și i-a interzis să părăsească Republica Federală Germania fără aprobarea instanței de trimitere. După depunerea cauțiunii, la 2 decembrie 2016, persoana urmărită a fost eliberată în aceeași zi din detenția pe care o executa în vederea extrădării.
- 5 3. Persoana urmărită este (de asemenea) cetățean român, însă - după cum se poate constata - nu a avut niciodată centrul intereselor în România, ci s-a mutat în Germania în 2012 din Ucraina, unde locuise până atunci. Aceasta a dobândit cetățenia română, la cerere, (abia) în anul 2014, în calitatea sa de descendent al unor foști cetățeni români, care locuiau în fosta Bucovină românească.
- 6 Având în vedere cetățenia română a persoanei urmărite, Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Parchetul General din Berlin), făcând referire la Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 6 septembrie 2016 în cauza Petruhhin (C-182/15), a informat Ministerul Justiției din România, prin scrisoarea din 9 noiembrie 2016, anexând o copie a ordonanței instanței de trimitere din 1 august 2016 certificată

pentru conformitate cu originalul, cu privire la cererea de extrădare și a întrebare dacă este avută în vedere preluarea procedurii penale. Cu privire la această întrebare, Ministerul Justiției din România a comunicat, prin scrisoarea din 22 noiembrie 2016, că o preluare a procedurii penale ar putea fi decisă doar în urma unei solicitări din partea autorităților judiciare ucrainene. La solicitarea instanței de trimitere, Generalstaatsanwaltschaft (Parchetul General), a întrebare Ministerul Justiției din România [OR 5] prin scrisoarea din 2 ianuarie 2017 dacă dreptul penal românesc nu ar fi aplicabil persoanei urmărite în raport cu faptele de care este acuzat, independent de solicitarea privind transferul procedurii penale formulată de autoritățile judiciare ucrainene (în sensul articolului 6 paragraful 2 din Convenția europeană de extrădare). În răspunsul său din 15 martie 2017, Ministerul Justiției din România a comunicat că adoptarea unui mandat de arestare național ca o condiție prealabilă a unui mandat european de arestare presupune existența unor dovezi suficiente în ceea ce privește infracțiunile de săvârșirea cărora este acuzată persoana urmărită, și solicită Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Parchetul General din Berlin) prezentarea unor documente și copii ale elementelor de probă din Ucraina. Instanța de trimitere interpretează această scrisoare, care nu răspunde în mod direct la întrebarea ridicată în scrisoarea la care se face referire, în sensul că dreptul românesc permite, în principiu, urmărirea unui cetățean român pentru infracțiuni săvârșite în străinătate.

7 4. Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Parchetul General din Berlin) a solicitat să fie declarată admisibilă extrădarea persoanei urmărite către Ucraina în vederea urmăririi penale pentru infracțiunile menționate în cererea de extrădare formulată de Parchetul General al Ucrainei la 15 martie 2016 [omissis].

8 5. Instanța de trimitere consideră că extrădarea persoanei urmărite este admisibilă. Aceasta se consideră însă împiedicată să pronunțe decizia corespunzătoare de Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 6 septembrie 2016 în cauza Petruhhin (C-182/15), întrucât autoritățile judiciare române nu au statuat încă nici în mod pozitiv, nici în mod negativ cu privire la urmărirea penală în România a infracțiunilor care fac obiectul cererii de extrădare.

9 II. Motivele invocate în întrebările preliminare

1. Republica Federală Germania nu își extrădează cetățenii proprii către țări terțe. Astfel, articolul 16 alineatul (2) din Legea fundamentală prevede: [OR 6]

„Niciun german nu poate fi extrădat în străinătate. Prin lege poate fi adoptată o reglementare derogatorie pentru extrădarea către un stat membru al Uniunii Europene sau către o instanță internațională, în măsura în care sunt garantate principiile statului de drept.”

10 Pentru cetățenii altor state membre, nu există o interdicție legală similară a extrădării.

11 Cu toate acestea, o asemenea interdicție rezultă - în anumite condiții - din Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 6 septembrie 2016 în cauza

Petruhhin (C-182/15). Astfel, luând în considerare principiul nediscriminării prevăzut la articolul 18 TFUE, este respectat dreptul la libera circulație în temeiul articolului 21 alineatul (1) TFUE, care conferă fiecărui cetățean al Uniunii dreptul de liberă circulație și ședere pe teritoriul statelor membre.

- 12 Cu toate acestea, situația de fapt din prezenta cauză diferă de cea care a stat la baza Hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene din 6 septembrie 2016 în cauza Petruhhin (C-182/15) prin faptul că persoana urmărită nu deținea încă cetățenia română în momentul în care aceasta și-a transferat centrul intereselor din Ucraina în Republica Federală Germania, ci era numai cetățean ucrainean. Prin urmare, persoana urmărită nu a motivat șederea sa în Republica Federală Germania prin exercitarea dreptului prevăzut la articolul 21 alineatul (1) TFUE.
- 13 Așadar, instanța de trimitere întreabă: principiile din Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 6 septembrie 2016 în cauza Petruhhin (C-182/15) privind aplicarea articolelor 18 și 21 TFUE în cazul cererii unui stat terț privind de extrădarea unui cetățean al Uniunii se aplică de asemenea în cazul în care persoana urmărită și-a transferat centrul intereselor în statul membru solicitat la o dată la care aceasta nu era încă cetățean al Uniunii?

[OR 7]

- 14 2. Autoritățile judiciare române au explicat în mod clar că, pentru a decide adoptarea unui mandat de arestare național, pe baza căruia ar putea fi adoptat ulterior un mandat european de arestare, au nevoie de probe existente împotriva persoanei urmărite, pentru a examina suspiciunea de săvârșire a respectivelor infracțiuni.
- 15 Autoritățile germane nu dispun de aceste probe întrucât, de regulă, în asistența judiciară bazată pe tratate, o cerere de extrădare nu trebuie să fie însoțită de dovezi. Articolul 12 paragraful 2 din Convenția europeană de extrădare impune în această privință doar următoarele:

„Se vor prezenta, în sprijinul cererii:

[...]

b) o expunere a faptelor pentru care se cere extrădarea. Data și locul săvârșirii lor, calificarea lor legală și referirile la dispozițiile legale ce le sunt aplicabile se vor indica în modul cel mai exact posibil;

[...]”

- 16 Astfel, nu este posibil ca autoritățile germane să transmită autorităților judiciare române probele care stau la baza faptelor care fac obiectul cererii de extrădare. În plus, pare de asemenea îndoielnic că astfel de probe, în cazul în care ar fi prezentate în cadrul cererii de extrădare, ar trebui transmise în mod automat unui alt stat, sau dacă acest lucru nu ar trebui să fie mai curând decizia suverană a

statului terț solicitant. Același lucru este valabil în ceea ce privește transmiterea către statul membru de origine a cererii de extrădare complete care, de regulă, nu este în orice caz suficientă pentru decizia de a emite un mandat de arestare.

- 17 Astfel, în aplicarea principiilor stabilite în Hotărârea Curții de Justiție a Uniunii Europene din 6 septembrie 2016 în cauza Petruhhin (C-182/15) privind aplicarea articolelor 18 și 21 din TFUE, se pune problema practică dacă, pentru a permite preluarea urmăririi penale de statul membru de origine nu este suficientă [OR 8] simpla informare cu privire la cererea de extrădare, ci statul membru de origine trebuie să solicite dosarul cauzei statului terț solicitant. Date fiind relațiile diplomatice care trebuie respectate, precum și necesitățile de traducere a actelor de procedură - uneori foarte numeroase - , acest lucru ar necesita foarte mult timp, care nu pare să poată fi justificat, în special atunci când persoana urmărită se află în arest în vederea extrădării.
- 18 Perioada de timp necesară nu ar fi mai scurtă dacă statul membru solicitat ar cere statului terț solicitant, să adreseze statului membru de origine o cerere de transfer al procedurii penale. Această opțiune ar fi, prin urmare, imposibil de aplicat, fie și numai pentru că, de regulă, statul membru solicitat nu va fi în măsură să evalueze dacă urmărirea penală este, în primul rând, posibilă pentru statul membru de origine, în conformitate cu dreptul său național.
- 19 Așadar, instanța de trimitere întreabă: în temeiul Hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene din 6 septembrie 2016 în cauza Petruhhin (C-182/15), statul membru de origine, informat prin intermediul cererii de extrădare, este obligat să solicite statului terț solicitant să transmită dosarul pentru a se examina preluarea urmăririi penale?
- 20 3. Conform dreptului german, în cazul neextrădării, este justificată competența (subsidiară) cu privire la urmărirea penală a infracțiunilor săvârșite în străinătate. Articolul 7 din Codul penal (Strafgesetzbuch, denumit în continuare „StGB”) are următorul cuprins:

„(1) Dreptul penal german se aplică în privința actelor materiale ale unei infracțiuni care au fost săvârșite în străinătate împotriva unui german, atunci când actul se pedepsește și în statul în care a fost săvârșit sau atunci când locul în care a fost săvârșit actul nu este supus niciunei jurisdicții penale.

(2) Pentru alte infracțiuni săvârșite în străinătate, dreptul penal german se aplică atunci când actul se pedepsește și în statul în care a fost săvârșit sau atunci când locul în care a fost săvârșit actul nu este supus niciunei jurisdicții penale, iar autorul [OR 9]

1. era resortisant german în momentul săvârșirii infracțiunii sau a devenit resortisant german după data săvârșirii infracțiunii, sau

2. era resortisant străin aflat în Germania în momentul săvârșirii infracțiunii și, deși Legea privind extrădarea, în funcție de tipul de infracțiune, permitea extrădarea acestuia, nu este extrădat, întrucât cererea de extrădare nu este formulată în termenul adecvat sau este respinsă ori extrădarea este imposibil de executat.”

- 21 Potrivit acestei dispoziții, ar fi posibil să se țină seama de principiul nediscriminării prevăzut la articolul 18 TFUE și prin faptul că extrădarea unui cetățean al Uniunii către un stat terț este declarată inadmisibilă ca urmare a discriminării inadmisibile prevăzute de dreptul Uniunii față de un german, urmărirea penală fiind preluată de autoritățile de urmărire penală din Germania.
- 22 Cu toate acestea, în cazul unei astfel de abordări, instanța de trimitere vede o amenințare serioasă în ceea ce privește eficiența urmăririi penale. Dacă, ca urmare a posibilității unei urmăririi penale proprii oferite de articolul 7 alineatul (2) punctul 2 din StGB, extrădarea din Germania a unui cetățean al Uniunii către un stat terț este declarată a priori inadmisibilă, atunci nu poate fi avută în vedere emiterea unui ordin de arestare în vederea extrădării. Astfel, articolul 15 din IRG prevede:
- „(1) După primirea cererii de extrădare, poate fi dispusă arestarea în vederea extrădării a persoanei urmărite în cazul în care (...)*
- (2) Alineatul (1) nu se aplică atunci când extrădarea pare ilicită prima facie.”*
- 23 Pe de altă parte, în acest stadiu al procedurii, nu este posibilă nici adoptarea unui mandat de arestare național german, întrucât aceasta ar presupune existența unor suspiciuni întemeiate [articolul 112 alineatul (1) prima teză din Codul de procedură penală], care pot fi confirmate numai pe baza examinării elementelor de probă existente împotriva persoanei urmărite. Pentru obținerea acestora, autoritățile germane ar trebui să ofere statului terț solicitant preluarea urmăririi penale sau să inițieze o cerere în acest sens către statul terț. Ar trebui să **[OR 10]** creeze îngrijorări faptul că persoana urmărită va utiliza intervalul de timp necesar în acest scop, în care nu ar fi posibilă dispunerea unor măsuri preventive, pentru a fugi, sustrăgându-se astfel (din nou) urmăririi penale.
- 24 Așadar, instanța de trimitere întreabă: statul membru căruia i se solicită de către un stat terț extrădarea unui cetățean al Uniunii este obligat, în temeiul Hotărârii Curții de Justiție a Uniunii Europene din 6 septembrie 2016 în cauza Petruhhin (C-182/15), să refuze extrădarea și să preia el însuși urmărirea penală, dacă dreptul său național îi permite acest lucru?

[omissis]